

Μ.Υ. από τον Διοικ. αλληλ. δυν. κωδ. 15

Πράξη της πρώτης απορριπτικής (εκτελεστής) πράξης... Διοίκησης, δεν ικανοποιήθηκε σε επίπεδο διοικητικό με την... προβλεπόμενης απλής διοικητικής προσφυγής. Και... όπως είναι προφανές, εάν εκώρθη νέα ουσιαστική... μόνιμη εκτελεστή πράξη παραμένει η αρχική απορριπτική, η... διατηρεί την εκτελεστότητά της και δεν ενσωματώνεται στη... πράξη που εκδίδει η διοίκηση. Σημειωτέον ότι η δεύτερη... δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως διοικητική πράξη, αφού... κλασικούς ορισμούς του διοικητικού δικαίου, η σιωπηρή... από τη διοικητική αρχή της αίτησης θεραπείας του... κατά της απορριπτικής απόφασης στερείται εκτε... κριτήρια. Συνεπώς είναι παραδεκτή η άσκηση του ενδ... ακυρώσεως μόνο κατά της αρχικής

πράξης της διοικητικής αρχής, καθώς αποτελεί τη μόνη κατά τα προλεχθέντα εκτελεστή πράξη, διαφορετικά τυχόν άσκηση αίτησης ακυρώσεως κατά της δεύτερης (ρητής ή σιωπηρής) πράξης του διοικητικού οργάνου απορρίπτεται ως απαράδεκτη²⁰.

Παναγιώτα Μιχαήλ

Διδακτορική ερευνήτρια

The United Nations Institute for Training & Research

Διπλωμάτ. ΔΝ Φορολογικού Δικαίου Εθνικού

και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

20. Βλ. π.χ. Ι. Κατράς, Ερμηνεία Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, ό.π., σ. 441 επ., 443 επ. και τις εκεί ενδελεχείς νομολογιακές παραπομπές.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΗ ΔΕΥΡΥΝΣΗ | ΑΝΑΛΥΣΗ

ΜΔΕΦΑΘ 5667/2015

Αρτεμισία Μπιτσώρη, Εφέτης

Αναθεώρησης. Απόρριψη έφεσης λόγω μη καταβολής... άλλων. Δεκτή η αίτηση αναθεώρησης εφόσον αποδεικνύεται ότι το παράβολο είχε κατατεθεί εμπροθέσμως αλλά εκχώρησης της Γραμματείας του δικαστηρίου είχε τεθεί σε φάκελο δικογραφίας.

ως απροσδιόριστος καταβλήθέντος, φόρου εισοδήματος ποσού 17.649,41 ευρώ, που αντιστοιχεί στο επίδομα υπηρεσίας αλλοδαπής του άρθρου 135 § 4 του ν. 2594/1998, που έλαβε για την υπηρεσία του στο εξωτερικό το έτος 2001. Κατά της ανωτέρω απόφασης, ο αιτών άσκησε την από 22.4.2013 έφεση ενώπιον του Μονομελούς Διοικητικού Εφετείου Αθηνών. Η εν λόγω έφεση συζητήθηκε ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου (1ο Τμήμα), στη δικάσιμο της 13.1.2014 και απορρίφθηκε με την 1081/2014 απόφαση του Δικαστηρίου, ως απαράδεκτη, λόγω μη προσκομίδης μέχρι τη συζήτηση της υπόθεσης του υπολοίπου ποσού (2/3) του οφειλόμενου παραβόλου, ύψους 117,49 ευρώ, κατ' άρθρο 277 §§ 3 και 4 εδ. α' του ΚΔΔ.

4. Ο αιτών, με την κρινόμενη αίτηση αναθεώρησης ζητά να εξαφανισθεί η προσβαλλόμενη απόφαση και να κριθεί κατ' ουσίαν η έφεσή του, ισχυριζόμενος ότι, το προαναφερόμενο ποσό παραβόλου είχε καταθέσει, στις 3.12.2013, νόμιμα και εμπρόθεσμα προ της δικάσιμου (13.1.2014) στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, πλην, όμως, εκ παραδρομής της Γραμματείας τα σχετικά ειδικά έντυπα δεν τοποθετήθηκαν στο φάκελο της έφεσής του, αλλά στο φάκελο της υπόθεσης με αριθ. πινακίου 1 του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου της ίδιας δικάσιμου, όπως αυτό προκύπτει από την προσκομιζόμενη με αριθ. πρωτ. ΓΠ6662/2014/11.4.2014 βεβαίωση της Γραμματέως του 1ου Τμήματος, αλλά και από τα ειδικά έντυπα παραβόλου, τα οποία φέρουν το όνομά του, την αιτιολογία της κατάθεσής τους (έφεση), την ημερομηνία κατάθεσης, την σφραγίδα του Δικαστηρίου και την μονογραφή της Γραμματέως του 1ου Τμήματος.

5. Με τα δεδομένα αυτά, ο πιο πάνω λόγος του αιτούντος, ενόψει των στοιχείων που προσκομίζονται από αυτόν, από τα οποία προκύπτει ότι τα υπ' αριθ. 1325647, 4923042 και 1759920/3.12.2013 ειδικά έντυπα παραβόλου υπήρχαν ήδη πριν τη δικάσιμο και είχαν προσκομισθεί νομίμως στο Δικαστήριο, αλλά εκ παραδρομής της γραμματείας περιήλθαν σε φάκελο της τριμελούς συνθέσεως, σύμφωνα με την με αριθ. πρωτ. ΓΠ6662/2014/11.4.2014 βεβαίωση της Γραμματέως του 1ου Τμήματος, γεγονός που αγνοούσε ο αιτών, πρέπει να γίνει δεκτός. Επομένως η κρινόμενη αίτηση αναθεώρησης

Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (ν. 2717/1999 - ΦΕΚ Α), στο άρθρο 101 ορίζει ότι: «Σε αναθεώρηση υπόκεινται οι ατελείωτες ή ανέκκλητες αποφάσεις», στο άρθρο 102 ορίζει ότι: «1. Η αναθεώρηση επιτρέπεται μόνο αν: α) η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε ψευδή κατάθεση ή δήλωση διαδίκου, σε ψευδή έκθεση πραγματογνώμονα ή πλαστά ή νοθευμένα έγγραφα και τα περιστασιακά προκύπτουν από αμετάκλητη απόφαση ποινικού δικαστηρίου μετά την έκδοση της απόφασης περιήλθαν σε γνώση του αιτούντος πριν από τη δίκη, αλλά δεν γνώριζε την ύπαρξη ή η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε απόφαση ποινικού ή διοικητικού δικαστηρίου, η οποία ανατράπηκε ατελείωτα μετά την τελευταία συζήτηση. 2. Λόγος έφεσης, που μπορούσε να προβληθεί με έφεση, απαραιτήτως προβάλλεται με αίτηση αναθεώρησης» και στο άρθρο 103 ορίζει: «1. Αν γίνει δεκτός λόγος αναθεώρησης, η προσβαλλόμενη απόφαση εξαφανίζεται και επακολουθεί νέα εξέταση της υπόθεσης μέσα στα όρια του λόγου αυτού».

Η παρούσα περίπτωση προκύπτει από τα στοιχεία της δικάσιμης προκύπτουν τα εξής: Με την 14644/2012 οριστική απόφαση του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, η οποία προσφυγή του ήδη αιτούντος κατά της τεκμαιρόμενης απάντησης του Προϊσταμένου της ΔΟΥ Βύρωνα, η οποία έγινε με αρ. πρωτ. 29307/23.12.2004 αίτησή του, η οποία ανακάλεσε εν μέρει τη δήλωσή του φορολογίας εισοδήματος οικονομικού έτους 2002 και ζήτησε την επιστροφή, η οποία

Ενδιαφέρων συνδυασμός... 741... υπήρχαν πριν από την δικάσιμο... υπήρχαν πριν από την δικάσιμο

απόρριψη, κατά νομολογιακή επίκληση στην απόφαση αυτή της 2551/2010 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η 1185, με την κρινόμενη αίτηση αναθεωρήσεως προβάλλει από τον αιτούντα ότι μετά την έκδοση της ανωτέρω, καθ' ης η αίτηση, αποφάσεως (της 2146/2013) παρέλαβε τα εξής προσκομιζόμενα έγγραφα, ένεκα των οποίων στοιχειοθετείται η αναθεωρήσεώς της, ήτοι: α) Στις 26.5.2015 παρέλαβε την 1185/2015 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία αναιρέθηκε η 2454/2013 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, κατά παραδοχή της σχετικής αιτήσεως αναιρέσεως του αιτούντος, και παραπέμφθηκε στο δικαστήριο αυτό υπόθεση για νέα κρίση. Συγκεκριμένα, με την αναιρεθείσα απόφαση είχε κριθεί, βάσει πραγματικών περιστατικών ακριβώς ίδιων μ' αυτά τα οποία ελήφθησαν υπ' όψη από την καθ' ης αίτηση απόφαση ως προς το προκείμενο κρίσιμο ζήτημα της επίδοσης στον αιτούντα στις 28.12.2005 πράξεως καταβολής φόρου, κατ' αυτής άσκηση από τον αιτούντα στις 27.12.2006 αιτήσεως διοικητικής επιλύσεώς της, με χρονολογία έκδοσής της 10.3.2006 αλλά χωρίς να επιτευχθεί διοικητική επίλυση, και στις 16.3.2006 ενδίκου προσφυγής), όπως και με την ίδια αιτιολογία (μη προβολή από τον αιτούντα στην προσφυγή του ισχυρισμού περί του εμπροθέσμου της ένεκα της αιτήσεώς του για την διοικητική επίλυση της διαφοράς), ότι η αίτηση απερρίφθη ως εκπρόθεσμη με την 499/2012 απόφαση του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών η σχετική φορολογική προσφυγή του αιτούντος (κατά του 9/21.12.2005 προσωρινού έλλειψις κλήρου φόρου εισοδήματος του Προϊσταμένου της ΔΟΥ ΚΑ' Αθηνών), κατ' απόρριψη ως αβασίμου της εφέσεως του αιτούντος κατά της αποφάσεως αυτής, ενώ με την αναιρεθείσα απόφαση κρίθηκε ότι η ανωτέρω απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών αντιτίθεται στην 2427/2009 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας και μη νομίμως έκρινε ως εκπρόθεσμη την σχετική προσφυγή του αιτούντος, κατ' απόρριψη της εφέσεώς του. β) Στις 18.6.2015 παρέλαβε τις 2451, 2452 και 2453/2015 οριστικές αποφάσεις του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με τις οποίες έγιναν δεκτές οι εφέσεις του αιτούντος κατά, αντιστοίχως, των 496/2012,

494/2012 και 495/2012 οριστικών αποφάσεων του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, καθότι κρίθηκε με τις εφετειακές αυτές αποφάσεις, βάσει πραγματικών περιστατικών ακριβώς ίδιων μ' αυτά τα οποία ελήφθησαν υπ' όψη από την καθ' ης η αίτηση απόφαση ως προς το προκείμενο κρίσιμο ζήτημα, όπως και με ακριβώς ίδια αιτιολογία, ότι μη νομίμως απερρίφθησαν ως εκπρόθεσμες με τις ανωτέρω εκκαλούμενες αποφάσεις οι σχετικές φορολογικές προσφυγές του αιτούντος (κατά, αντιστοίχως, των 266/2005, 263/2005 και 264/2005 αποφάσεων επιβολής προστίμων για παραβάσεις του ΚΒΣ του Προϊσταμένου της ΔΟΥ ΚΑ' Αθηνών). Όμως, οι ανωτέρω επικαλούμενες και προσκομιζόμενες δικαστικές αποφάσεις, με τις οποίες κρίθηκε διαφορετικό ζήτημα ίδιο με το εν προκειμένω κρίσιμο, δεν συνιστούν, κατ' αρχάς, «κρίσιμα έγγραφα» κατά την έννοια της διατάξεως της περιπτώσεως β της § 1 του άρθρου 103 του ΚΔΔ (βλ. σκέψεις 2 και 3) ήτοι έγγραφα που να αφορούν περιστατικά μη τεθέντα υπ' όψη του εκδόντος την καθ' ης η αίτηση απόφαση δικαστηρίου, πλην του ότι είναι μεταγενέστερες της δίκης κατά την οποία εκδόθηκε η καθ' ης η αίτηση απόφαση, αντιθέτως προς τα οριζόμενα στην προαναφερθείσα διάταξη, ώστε εκ τούτων να μην συγκροτείται νόμιμος λόγος αναθεωρήσεως.

6. Προβάλλεται, τέλος, στην κρινόμενη αίτηση ότι στοιχειοθετείται λόγος αναθεωρήσεως της καθ' ης η αίτηση αποφάσεως ένεκα του ότι στηρίζεται στην αναφερομένη σ' αυτήν 2551/2010 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία και εκλαμβάνεται ως αντίθετη στην προεκτεθείσα (σκέψη 5) 1185/2015 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τα ανωτέρω, όμως, προβαλλόμενα δεν συνιστούν νόμιμο λόγο αναθεωρήσεως, δεδομένου ότι στην καθ' ης η αίτηση απόφαση γίνεται νομολογιακή μόνο επίκληση της ανωτέρω αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας (της 2551/2010), με την οποία δεν επιλύεται θέμα αναποσπάστως συνδεδεμένο με το συγκεκριμένα κριθέν ζήτημα, ούτε, εξ άλλου, υφίσταται ζήτημα «αμετακλήτου ανατροπής» της, χωρίς, επομένως, να συντρέχουν οι οριζόμενες στην περίπτωση γ της § 1 του άρθρου 103 του ΚΔΔ προϋποθέσεις (βλ. σκέψεις 2 και 3).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ειδικά με το παραδεκτό και τη βασιμότητα της αίτησης αναθεώρησης των άρθ. 101 επ. ΚΔΔ. Ο κανόνας του numerus clausus των λόγων αναθεώρησης δικαστικής απόφασης και η νομολογιακή διάσπαση του κανόνα

Η νομολογία της διατάξης του άρθρου 277 § 1 ΚΔΔ: «Για το παραδεκτό των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων πρέπει, ως την πρώτη προϋπόθεση της υπόθεσης, να προσκομισθεί το προβλεπόμενο από τον Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας αποδεικτικό καταβολής παραβόλου. Αν δεν προσκομισθεί αυτό ως την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, εφαρμόζεται η εν λόγω διάταξη στο άρθρο 139Α». Ωστόσο, ειδικότερα σχετικά με τις διαφορές που προβλέπονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 277 ΚΔΔ, δηλαδή ως προς τις χρηματικού περιεχομένου φορολογικές και τελωνειακές εν γένει διαφορές, η παράγραφος 4 του

άρθρου 277 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας εισάγει μια πολύ σημαντική εξαίρεση από τον ανωτέρω γενικό κανόνα ως προς το παραδεκτό των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων. Τούτο διότι, ο Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας με την εν λόγω διάταξη απαιτεί την προκαταβολή τμήματος του ποσού του οφειλόμενου παραβόλου, όπως το ύψος τούτου προσδιορίζεται ειδικότερα σύμφωνα με το άρθρο 277 § 3 εδ. α' ΚΔΔ ως ποσοστό επί του αντικειμένου της διαφοράς και μέχρι ορισμένου ποσού. Μάλιστα, όσον αφορά το οφειλόμενο παράβολο για την άσκηση του ενδίκου μέσου της

έφεσης στην την εν λόγω κατηγορία διαφορών (ενν. φορολογικές και τελωνειακές διαφορές χρηματικής φύσης), τούτο προσδιορίζεται σε ποσοστό που συνίσταται στο δύο τοις εκατό (2%) του αντικειμένου της διαφοράς και με ανώτατο ύψος του υπολογιζόμενου παραβόλου το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) ευρώ. Η πρόβλεψη του ανώτατου ορίου συνιστά συμμόρφωση του δικονομικού νομοθέτη σε δικαστικές αποφάσεις που αποφάνθηκε ότι διαφορετική ρύθμιση ως προς την υποχρέωση επιβολής παραβόλου παραδεκτής άσκησης ενδίκων βοηθημάτων και μέσων θα συνιστούσε παρακάλυψη πρόσβασης του φορολογουμένου στη διοικητική δικαιοσύνη, συνεπώς η οικεία ρύθμιση θα αντέβαινε στο άρθρ. 20 § 1 του Συντάγματος περί αίτησης και παροχής δικαστικής προστασίας¹. Επιπλέον, προβλέπεται από τη διάταξη του άρθρ. 277 παρ. 4 ΚΔΔ πως, μεταξύ λοιπών, το ένδικο μέσο της έφεσης στην ειδικότερη κατηγορία χρηματικών φορολογικών και τελωνειακών υποθέσεων απορρίπτεται ως απαράδεκτο, εάν κατά την κατάθεση του εισαγωγικού δικογράφου της δίκης, δεν καταβληθεί από τον υπόχρεο, το 1/3 του κατά τα προαναφερόμενα οφειλόμενου παραβόλου, έως δε την πρώτη συζήτηση της υπόθεσης, τα υπόλοιπα 2/3 αυτού². Σύμφωνα με τα ακριβώς ανωτέρω είναι που κρίθηκε από το Μονομελές Διοικητικό Εφετείο με την απόφαση υπ' αριθ. 5667/2015 ότι η μη προσκόμιση του υπολοίπου ποσού (2/3) του οφειλόμενου παραβόλου, μέχρι τη συζήτηση, κατέστησε το ασκηθέν ένδικο μέσο της έφεσης απαράδεκτο³. Το δε παραδεκτό κρίνεται σύμφωνα με το νόμο που ίσχυε κατά το χρόνο δημοσίευσής

της προσβαλλόμενης πρωτόδικης απόφασης και δεν είναι κρίσιμος ο χρόνος καταβολής του παραβόλου⁴. Εξάλλου, δεν προβλέπεται ελάφρυνση της οικονομικής επιβάρυνσης ούτε σε περίπτωση αμοιβαίας σε διαιρετή απαίτηση, δεδομένου ότι ο νόμος επιτάσσει τη καταβολή ισάριθμων με τους εκκαλούντες αυτοτελών παραβόλων. Αν και δεν μπορεί να αγνοηθεί ότι το άρθρο 139Α ΚΔΔ μετρίως τις συνέχειες παραβίασης της υποχρέωσης προκαταβολής παραβόλου υποθάλλοντας την ουσιαστική απονομή της δικαιοσύνης και την αποφυγή υπέρμετρης τυπικολογίας, θεσιάζοντας υποχρέωση πρόσκλησης του διαδίκου ή του πληρεξουσίου δικηγόρου του μέρους του δικαστηρίου για συμπλήρωση τυπικών παραλείψεων εντός εύλογης προθεσμίας, δεν πρέπει να παραβλεφθεί η νομοθεσία⁵ που υπενθυμίζει ότι αν και επιτρέπεται μεν στον κοινό νομοθέτη η θέσπιση δικονομικών προϋποθέσεων παραδεκτού και βασιμότητας των ενδίκων βοηθημάτων και μέσων και γενικότερα διαδικασιών για την παροχή προστασίας από τα δικαστήρια και την πρόοδο της δίκης, οι προϋποθέσεις, όμως, αυτές πρέπει αφενός μεν να συνάπτονται και να είναι ανάλογες με τη λειτουργία των δικαστηρίων και την ανάγκη αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης υπό αυτών, αφετέρου να μην υπερβαίνουν τα όρια εκείνα πέραν των οποίων συνεπάγονται και ισοδυναμούν με την άμεση ή έμμεση κατάλυση του προστατευόμενου ατομικού δικαιώματος παροχής έννομης δικαστικής προστασίας⁶, αφού υπερακοντίζονται

1. Βλ. ΣτΕ 2067/2005 ΔιΔικ 2007, σ. 351 και ΔΕφΠειρ 232/2014, Αρμ 2014, σ. 666 επ. (με παρατ. Ακρ. Καϊδατζή), οι οποίες έκριναν την αντισυνταγματικότητα του μη ορισμού ανώτατου ορίου (οροφής) του αναλογικού παραβόλου έφεσης για τις χρηματικού περιεχομένου φορολογικές διαφορές κατά το άρθρο 277 ΚΔΔ, ακολουθώντας την πάγια νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, βλ. ιδίως ΣτΕ Ολ 3470/2007 ΝοΒ 2008, σ. 441 επ., και παγίως έκτοτε βλ. π.χ. ΣτΕ 1541/2010, 2969/2011, 1758/2012, 1313/2013.

2. Βλ. σχετ. Αση. Μάλλιου, Η παροχή έννομης προστασίας σε περίπτωση έλλειψης παραβόλου ως στοιχείο του παραδεκτού του ασκηθέντος ενδίκου μέσου, με την ευκαιρία της 109/2008 απόφασης του ΔΕφΑθ, ΔΦΝ 2010, σ. 1091 επ. Πρβλ. Τ. Νασόπουλος, Οι ταλαιπωρίες των διαδικών στη Φορολογική Δικαιοσύνη ως και το αναλογικόν παράβολον επί ασκουμένων προσφυγών κατά πλειόνων της μίας συναφών πράξεων, εκδιδόμενων από φορολογικές και τελωνειακές αρχές, Λογιστής 2014, σ. 300-302, ο οποίος δεν διατάζει, κατόπιν των προαναφερόμενων ως προς την υποχρέωση καταβολής δικαστικών δαπανημάτων για την προσφυγή στην φορολογική δικαιοσύνη, να εκφράσει την μομφή της μετατροπής της καταρχήν απλής και αδάπανης προσφυγής στον Προϊστάμενο της φορολογικής αρχής, σε «γόρδιο δεσμό» με χίλιες δύο παγίδες για τους διαδικούς με τα θεσιθεθέντα απαράδεκτα ενδίκων βοηθημάτων και ενδίκων μέσων ειδικά επί φορολογικών και τελωνειακών χρηματικού περιεχομένου διαφορών και με τη γιγάντωση των ταλαιπωρούμενων φορολογουμένων.

3. Βλ. σκέψη 3 της υπό σχολιασμό απόφασης ΜΔΕφΑθ 5667/2015.

4. Άρθρο 83 § 2 ΚΔΔ. Βλ. σχετ. ΣτΕ 3426/2007 ΔΦΝ 2009, σ. 1823-1824. Μειοψήφησε ο Προεδρεύων Σύμβουλος, ο οποίος διατύπωσε την εξής γνώμη, προς την οποία συντάχθηκε και Πάρεδρος του Δικαστηρίου: Το άρθρο 83 § 2 ΚΔΔ κατά το οποίο το παραδεκτό των ενδίκων μέσων κρίνεται με βάση το νόμο του χρόνου δημοσίευσής της προσβαλλόμενης αποφάσεως αναφέρεται σε προϋποθέσεις του παραδεκτού, όπως η προθεσμία κ.λπ., οι οποίες, λόγω της φύσεώς τους, συνάπτονται με το χρόνο αυτό της δημοσίευσής, όχι όμως με το παράβολο, το οποίο καταβαλλόμενο κατά νόμο μέχρι την πρώτη συζήτηση της υποθέσεως, διέπεται από το νομοθετικό καθεστώς που εκάστοτε ισχύει κατά το χρόνο καταβολής του.

5. Βλ. και τη σχετική νομολογία ΔΕφΑθ 109/2008 ΘΠΔΛ 2008, σ. 1306 (παρατ. Ε. Καϊμενάκη).

6. ΣτΕ Ολ 3470/2007 ΔιΔικ 2008, σ. 30 επ. = ΝοΒ 2008, σ. 441 επ. = ΔΦΝ 2008, σ. 345 επ. Ομοίως ΣτΕ 599/2010 ΝοΗ 2010, σ. 784 και ΣτΕ 2067/2005 ΔΦΝ 2006, σ. 667 επ.

7. Βλ. παρόμοιο σκεπτικό στην ΣτΕ Ολ 1619/2012 ΔΕΙ 2012, σ. 507-513 (παρατ. Γ. Πιτσιλής) και ΣτΕ ΕΑ Ολ 136/2013 ΕφημΔΔ 2013, σ. 201 επ. Βλ. σχετ. και Χρ. Δετσαρίδης, σκόλιο στην ΣτΕ (ΕΑ) 466/2011 ΕφημΔΔ 2011, σ. 495 επ. και ιδίως σ. 500. Πρόκειται για πάγια νομολογία όπως προκύπτει από την επαναλαμβανόμενη νομολογία των Ανωτάτων Δικαστηρίων της Χώρας. Ειδικότερα πρβλ., αντί πολλών, ΣτΕ Ολ 601/2012, 3078/2011, 1585/2010, ΣτΕ 1589/1991 ΕΔΔ 1991, σ. 398 επ., ΑΠ 1196/1999 ΝοΗ 1999, σ. 1620 επ., ΑΕΔ 27/2004 ΕλλΔνη 2005, σ. 374 επ., καθώς και την απόφαση του ΕΔΔΑ της 16^{ης} Νοεμβρίου 2006, Τσαλκίτζης κατά Ελλάδας, σε Γ. Γεραπετρίτη, Παρατηρήσεις στην απόφαση ΕΔΔΑ Τσαλκίτζης κατά Ελλάδος της 16.11.2006, ΠονΧρ ΝΖ/2007, σ. 277 επ. Βλ. σχετικά από τη θεωρία Κ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 2006, σ. 447 επ.

των πατών θέσεως αυτών, η οποία συνίσταται στην αποτροπή της ανεπιθύμητης, απερισκεπτων και αστήρικτων ενδίκων βοηθημάτων και μέτρων. Η διάταξη, η νομοθετική παρέμβαση θα επέφερε κατά κατάλληλη περιβάλλουσα της ρητής συνταγματικής βούλησης, την απαγορευμένη αιθροποίηση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας⁹.

Υπό το πρίσμα των προαναφερόμενων, το Δικαστήριο της απόφασης υπ. αριθ. 5667/2015, κρίνοντας αίτηση αναθεώρησης που ασκήθηκε από φορολογούμενο που δικαιολογεί έννομο συμφέρον, κατά της απόφασης που απέρριψε έφεσή του ως ανεπάρκτη για τον προαναφερόμενο λόγο της μη καταβολής του υπολειπόμενου ποσού παραβόλου (2/3 του συνολικού ποσού) ως, προϋπόθεσης παραδεκτού της έφεσης σε χρηματικού περιεχομένου φορολογική υπόθεση, προέβη σε διερεύνηση της πραγματικής βασιμότητας του προβαλλόμενου λόγου αναθεώρησης.

Εν προκειμένω ο λόγος αναθεώρησης συνίσταται στο ότι η προβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε σφάλμα της Γραμματείας του Δικαστηρίου, η οποία εκ παραδρομής, δεν τοποθέτησε μετά τη συζήτηση της υπόθεσης τα σχετικά ειδικά έντυπα του παραβόλου της έφεσης, στο φάκελο της υπόθεσης του εκκαλούμενου, αλλά σε φάκελο άσχετης υπόθεσης της ίδιας δικασίμου, παρόλο που ο εκκαλούμενος και ήδη ασκών αίτηση αναθεώρησης της απορριπτικής απόφασης, επί της έφεσής του είχε εκπληρώσει νομότυπα την υποχρέωση κατά το άρθρο 277 § 1 ΚΔΔ προϋπόθεση παραδεκτού και αντίστοιχη δικονομική υποχρέωσή του προς καταβολή του παραβόλου της έφεσης με τη νόμιμη και εμπρόθεσμη κατάθεση του συνολικού ποσού του οφειλόμενου παραβόλου της έφεσης και ήδη προ της συζήτησης, ώστε να απαλλάσσεται από την υποχρέωση καταβολής του ποσού 2/3 του συνολικού παραβόλου μετά τη συζήτηση της έφεσης σύμφωνα με την § 4 του άρθρου 277 ΚΔΔ.

Επιπροσθέτως να διαγνωσθεί η αλήθεια της αποδιδόμενης με την αίτηση αναθεώρησης συγκεκριμένης αιτίας, είναι χαρακτηριστικό ότι με εξαιρετική ενδελέχεια και προσοχή αναζητούνται από το Διοικητικό Εφετείο που κρίνει την αίτηση αναθεώρησης εκκαλούμενος τα διαδικαστικά έγγραφα που αποδεικνύουν την αλήθεια του ισχυρισμού του αιτούντος την αναθεώρηση της απόφασης. Έτσι, η εξεύρεση στο φάκελο της δικαστικής υπόθεσης του εκκαλούμενου της Γραμματείας περί καταβολής του παραβόλου της έφεσης κατ' ενοχλή των δύο ειδικών εντύπων παραβόλου περιεχόμενων όλα τα νόμιμα στοιχεία, ήτοι το όνομα του εκκαλούμενου ήδη ασκούντος την αίτηση αναθεώρησης, την αιτιολογική κατάθεσή τους (έφεση), την ημερομηνία κατάθεσης, την ημερομηνία του Δικαστηρίου και την μονογραφή της Γραμματείας του Εφετείου Τμήματος όπου προσκομίστηκε το παράβολο της έφεσης, επαρκούν για να αποδείξουν κατά το Δικαστήριο ότι ο

αιτών βασιμώς ασκεί την αίτηση αναθεώρησης προς εξαφάνιση της προβαλλόμενης απόφασης και νέα εξέταση της ουσίας της υπόθεσης. Όπως όμως προκύπτει από την περιοριστική απαρίθμηση των λόγων αναθεώρησης στη διάταξη του άρθρου 103 παρ. 1 ΚΔΔ, η συγκεκριμένη περίπτωση δεν εμπίπτει στους αυστηρά διατυπωμένους λόγους αναθεώρησης υπό τα στοιχεία α', β' και γ'. Περαιτέρω, φαίνεται ότι για το Δικαστήριο, η υποχρέωση καταβολής παραβόλου ως προϋπόθεσης παραδεκτού της αίτησης αναθεώρησης εξαντλείται με μόνη την ενέργεια της κατάθεσης παραβόλου εκ μέρους του αιτούντος και την έκδοση του σχετικού αποδεικτικού κατάθεσης του οφειλόμενου παραβόλου. Η ενέργεια αυτή ούτε εξαρτάται ούτε επηρεάζεται από τυχόν συνακόλουθες ενέργειες ή παραλείψεις του Δικαστηρίου ή των δικαστικών υπαλλήλων. Έτσι, είναι ευκρινές ότι το Δικαστήριο της υπ. αριθ. 5667/2015 απόφασης προβαίνει σε μια τολμηρή διάσπαση του κανόνα του numerus clausus των λόγων αναθεώρησης τελεσιδικιών ή ανέκκλητων δικαστικών αποφάσεων που καθιερώνει ο ΚΔΔ και εκδηλώνει πρωτότυπη ερμηνευτική αυτονομία αναφορικά με τους λόγους βασιμότητας της αίτησης αναθεώρησης.

Πιο συγκεκριμένα και για να γίνουμε ξεκάθαροι, στην επίμαχη απόφαση υπ. αριθ. 5667/2015, το Μονομελές Διοικητικό Εφετείο Αθηνών, απομακρύνεται από τα όσα αναπτύσσει παραδοσιακά η θεωρία του διοικητικού δικαίου και όσα κάνει δεκτά η πάγια νομολογία των διοικητικών δικαστηρίων, όπως υιοθετούνται με πιστή προσήλωση από την πλέον πρόσφατη και αντιπροσωπευτική απόφαση ΜΔΕφΑθ 519/2016 που επίσης παρατίθεται, ότι δηλαδή «οι αναφερόμενοι στις ως άνω διατάξεις του άρθρου 103 του ΚΔΔ λόγοι αναθεώρησης, μη αφορώντες σε σφάλματα της καθ' ης η αίτηση αποφάσεως αλλά σε στοιχεία που δεν είναι τεθεί υπ' όψη, ορίζονται περιοριστικώς, μη επιτρεπομένης διασταλτικής ή αναλογικής ερμηνείας τους»⁹. Αν δεν διαπιστωθεί ότι συντρέχει ένας λόγος από τους περιορισμένους και προκύπτοντες κατά τρόπο συγκεκριμένο με βάση τη γραμματική διατύπωση της διάταξης του άρθρου 103 ΚΔΔ, η αίτηση αναθεώρησης απορρίπτεται ως απαράδεκτως ασκηθείσα, χωρίς να είναι δυνατή οποιαδήποτε διασταλτική ή αναλογική ερμηνεία των λόγων αναθεώρησης¹⁰. Ούτως ειπείν, συναφώς έκρινε η ΔΕφΑθ 519/2016, ότι λόγοι που αφορούν π.χ. διαφορετική κρίση αποφάσεων άλλων δικαστηρίων επί ζητήματος ίδιου ή ομοίου με αυτό που κρίθηκε από την προβαλλόμενη απόφαση ή η νομολογιακή αναφορά στην προβαλλόμενη απόφαση αποφάσεως άλλου δικαστηρίου, η οποία πάντως δεν επιλύει θέμα αναποσπάστως συνδεδεμένο με το συγκεκριμένα κριθέν ζήτημα, δεν αποτελούν λόγους αναθεώρησης, ούτε συνιστούν την έννοια του προβλε-

9. Βλ. ΜΔΕφΑθ 519/2016, σκέψη 3 και τις εκεί νομολογιακές παραπομπές. Πρβλ. Χ. Χρυσανθάκης, Διοικητική Δικονομία. Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2η έκδ., 2015, σ. 311 επ., Π. Λαζαράτος, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, 2η έκδ., 2014, σ. 1115 επ., Επ. Σπηλιωτόπουλος, Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Τόμος 2, 15η έκδ., ενημέρωση Ιούλιος 2015, σ. 229 επ., 258 επ.

10. Βλ. σχετ. Χ. Χρυσανθάκης, Διοικητική Δικονομία. Ερμηνεία κατ' άρθρο, 2η έκδ., ό.π., σ. 314 επ.

9. Πηλίας Β. Σκουρής, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο Ι, 1991, σ. 111 επ. του ίδιου, Η δικαστική αναστολή εκτελέσεως των διοικητικών πράξεων, έκδ. τρίτη, 1994, ό.π., σ. 164 επ., Π. Παυλόπουλος, Η δικαστική κατοχύρωση της αιτήσεως ακυρώσεως. Μια σύγχρονη θεώρηση του κράτους δικαίου, 1982, ό.π., σ. 112 επ., Δ. Κόρσος, Δημοκρατικό Δίκαιο, τ. Β', 1981, σ. 123 επ.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ Δικονομικά θέματα

Αναλογία

| ΜΔΕφΑθ 3020/2016

πόμενου υπό το ειδικότερο στοιχείο γ' λόγου αναθεώρησης που απαιτεί για τη συνδρομή του την ανατροπή του νομολογιακού ερείσματος της προσαλλόμενης με την αίτηση αναθεώρησης απόφασης¹¹. Τέτοια ανατροπή δεν επέρχεται με απλή επίκληση μεταγενέστερων νομολογιακών δεδομένων επί διαφορών μεταξύ τρίτων, άσχετων προς τη διαφορά, επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της οποίας ζητείται η αναθεώρηση, όπως μάλιστα δέχεται η ΔΕφΑθ 519/2016, τούτο δεν αναιρείται ακόμη και στην περίπτωση που τα νέα νομολογιακά δεδομένα ως προς την απόφαση-έρεισμα προέρχονται από το ανώτατο διοικητικό δικαστήριο της Χώρας, το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Αναπτύσσοντας μια σύντομη κριτική, θεωρώ ότι θα μπορούσε να αποδοθεί μομφή στο Δικαστήριο ότι προβαίνει μάλλον σε μια υπερβολικά διστακτική ερμηνεία του εννόμου συμφέροντος του αιτούντος να εξαφανίσει την προσαλλόμενη δικαστική απόφαση και ερμηνευτική διεύρυνση των προϋποθέσεων αναθεώρησης, ερμηνείες οι οποίες ουδόλως συμβιβάζονται με την αυστηρά περιοριστική διατύπωση των λόγων αναθεώρησης, όπως αδιαμφισβήτητητα εκφράζεται με τη διατύπωση «Η αναθεώρηση επιτρέπεται μόνο αν» στην παράγραφο 1 του άρθρου 103, που αποκλείει τη νομολογιακή διάγλαση πρόσθετων λόγων αναθεώρησης ή την των ήδη προβλεπόμενων λόγων. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλεφθεί ότι η νέα νομολογία εξυπηρετεί με βέλτιστο τρόπο την τελεολογία του άρθρου 103 ΚΔΔ να επιτρέπει την αναθεώρηση τελεσίδικης ή ανέκκλητης δικαστικής απόφασης και συνακόλουθα την εκ των υστέρων ανατροπή του δεδικασμένου όταν αποδεικνύεται εκ των υστέρων κατά τρόπο αναμφισβήτητο ότι έχουν επέλθει δεδομένα τα οποία εάν είχαν ληφθεί υπόψη, το διατακτικό της απόφασης θα είχε εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο. Με αυτή τη νομολογιακή θέση υπέρ της ορθότητας της οποίας συνηγορούμε, ότι πάντως εντελώς απροβλημάτιστα, όπως προελέχθη, φαίνεται ότι συμπλέει και ο Καθηγητής του Διοικητικού Δικαίου Πάνος Λαζαράτος, ο οποίος προς ενίσχυση της επιχειρηματολογίας του εισφέρει -με τις πλέον αντιπροσωπευτικές νομολογιακές παρα-

πομπές στην πολιτική και διοικητική δικαιοσύνη- την εξής και υπενθύμιση¹². Ότι δηλαδή, είναι καταρχήν αληθές, πως παλιότερα ήταν διαδεδομένη η αντίληψη πως οι εξαιρετικές διατάξεις μπορούν να εφαρμοστούν αναλόγως σε άλλες παρόμοιες περιπτώσεις (singularia non sunt extendenda). Και πράγματι, σύμφωνα και με τη σύγχρονη επιστήμη της μεθοδολογίας του δικαίου, μια διάταξη που ρυθμίζει εξαιρετικές καταστάσεις μπορεί πραγματικά να εφαρμοστεί αναλόγως σε άλλες περιπτώσεις όπου δε συντρέχουν οι εξαιρετικές συνθήκες που δικαιολογούν την εξαιρετική ρύθμιση. Μολαταύτα, μέσα στα όρια της κεντρικής σκέψης που έχουν υπαγορεύσει την εξαιρετική διάταξη επιτρέπεται η αναλογία¹³. Περαιτέρω, έχω τη βέβαιη πεποίθηση ότι το Δικαστήριο εκλαμβάνει ως αναγκαία για την αποκατάσταση της νομιμότητας την εκ μέρους του αποδοχή της αίτησης αναθεώρησης ώστε να «τιμωρήσει» τη διαδικαστική παράλειψη του Δικαστηρίου της έφεσης και να «επιβραβεύσει» τον αιτούντα για την εξαιρετική επιμέλειά του να αποπληρώσει το σύνολο του οφειλόμενου παραβόλου ήδη πριν τη συζήτηση της αίτησης αναθεώρησης στην άσκηση. Ακόμη και ελλείψει σχετικού λόγου αναθεώρησης στην Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, η ΜΔΕφΑθ 5667/2015 θεωρείται αδιανόητο να συνεχίζει να παράγει ουσιαστικό δεδικασμένο με δικαστική απόφαση, της οποίας τα εσφαλμένα πραγματικά ή νομικά δεδομένα ουδέποτε δεν αποδείχθηκαν, μόνο και μόνο για το λόγο ότι το Δικαστήριο έσφαλε στο προηγούμενο στάδιο του παραδεκτού ως προς την προϋπόθεση της καταβολής παραβόλου.

Παναγιώτα Μικελή

Μεταδιδακτορική ερευνήτρια
The United Nations Institute for Training and Research
Δικηγόρος, Διδάκτωρ Νομικής Σχολής, του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

11. Πρβλ. σχετ. Π. Λαζαράτος, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, 2η έκδ., ό.π., σ. 7119.

12. Π. Λαζαράτος, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, 2η έκδ., ό.π., σ. 1115.

13. Έτσι Englisch, Einführung in das juristische Denken, 1989, σ. 147, Larenz, Methodenlehre der Rechtswissenschaft, 2η έκδ., 1969, σ. 329, Δ. Αιζαρόπουλος, Η νομολογία ως παράγων διαμόρφωσης του ιδιωτικού δικαίου, 1932, σ. 121, σμ. 1, Κ. Ιωάννου, Το πρόβλημα της ερμηνείας του δικαίου, 1932, σ. 220.

→ παραπομπή στο ΤρΔΕφ
ΜΔΕφΑθ 3020/2016
Δικαστής: Ευτυχία Κούρλα, Εφέτης.
Δικηγόροι: Γ. Φιλιππούλου, Αικ. Βρώτσου.

για να εμφανιστεί ως
έκ στυλ στο ΤρΔΕφ
ρίζεται από την προαβληθείσα πράξη, αποτελεί το κατ' ελάχιστον δικαίωμα του προς λήψη της ένδικης προσάυξησης της ουσίας της, η κρινόμενη διαφορά, αφορώσα περιοδική πληρωμή η αξίωση για την καταβολή της οποίας δεν ανάγεται σε ορισμένο χρονικό διάστημα και, ως εκ τούτου, το όψος της δεν μπορεί να οριστεί εκ των προτέρων, δεν συνιστά κρισιμική διαφορά υπαγόμενη στην κατ' εξαίρεση κατ' ύλην αρμοδιότητα του μονομελούς διοικητικού πρωτοδικείου.

Η κρινόμενη διαφορά που ανέκυψε από την απόρριψη αιτήματος του εκκαλούντος περί αναπροσαρμογής της σύνταξής του με συνυπολογισμό του επιδόματος Εθνικής Αντίστασης, αφορά την καταβολή κοινωνικοασφαλιστικής παροχής· ως εκ τούτου, από την πράξη αυτή γεννάται διοικητική διαφορά ουσίας, κατά τις διατάξεις του άρθ. 7 § 1 περ. α' ν. 702/1977, δεδομένου δε ότι αντικείμενο της δίκης, όπως αυτό προσδιο-

1. Με την κρινόμενη έφεση, ζητείται παραδεικτικά η εξαιρέση της 12264/2015 οριστικής απόφασης του Μονομελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου.